

Tisztelet a tiszteletbeli konzuloknak

SZERKESZTŐ:

DR. PINTÉR ISTVÁN

B U D A P E S T

2 0 2 0

TISZTELET A TISZTELETBELI KONZULOKNAK TÖRTÉNELMI OLVASÓKÖNYV

MÁSODIK, BŐVÍTETT KIADÁS

SZERKESZTŐ:

dr. PINTÉR ISTVÁN

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

2020. DECEMBER

BUDAPEST

TISZTELET A TISZTELETBELI KONZULOKNAK – TÖRTÉNELMI OLVASÓKÖNYV

Szerkesztő:
dr. Pintér István

Lektorok:
Dr. Germuska Pál DSc
országos levéltári főigazgató-helyettes

Dr. Horn Ildikó DSc
egyetemi tanár, intézetigazgató

Szerzők:
Dr. Arany Krisztina PhD
Dr. Balogh János Mátyás PhD
Bubik Gyöngyi
Dr. Csorba László DSc
Dr. Fiziker Róbert PhD
Dr. Körmendi Tamás Jenő PhD
Dr. Krász Lilla PhD
Dr. Kulcsár Krisztina PhD
Dr. Németh György Amadé DSc
dr. jur. Pintér István LL.M.
Dr. Sáringer János PhD
Dr. Schmidt Anikó PhD
Dr. Szenté-Varga Mónika PhD
Dr. Virovecz Nándor Balázs PhD
Dr. Völgyesi Zoltán PhD

Térképek: Dr. Nagy Béla, Szarka Gábor

A szöveget gondozta: Gálosné Kiss Katalin, Kiss Erika Gabriella, Székely Júlia

Fotó: Drobilich Tímea, Lantos Zsuzsanna

© Külgazdasági és Külügyminisztérium © Magyar Nemzeti Múzeum © MTVA

Közreműködők:

TARTALOMJEGYZÉK

Köszöntő.....	5
I. fejezet	
Dr. Németh György: Tiszteletbeli konzuli tevékenység az ókorban.....	7
A görög proxenia	9
A római hospitium	12
II. fejezet	
Dr. Arany Krisztina – Dr. Körmendi Tamás Jenő: A tiszteletbeli konzulok középkori előképei ...	17
Konzulátusok a középkorban.....	19
Nemzeti konzulok a 12–13. században	23
Kibocsátó és befogadó államok	26
Az üzletemberek mint civil diplomaták.....	29
Az 1426. évi firenzei követjárás Budán.....	33
III. fejezet	
Dr. Schmidt Anikó – Dr. Virovecz Nándor Balázs: Nagyvállalkozók, udvari emberek, fejedelmi ágensek a kora újkorban.....	35
A három részre szakadt Magyar Királyság ügyeiben eljáró diplomaták.....	37
A külföldi magyar kapcsolatok segítői a 16–17. században.....	39
Az Erdélyi Fejedelemség	42
IV. fejezet	
Dr. Csorba László – Dr. Krász Lilla – Dr. Kulcsár Krisztina:	
A Habsburg Birodalom tiszteletbeli konzuljai	45
A Habsburg Birodalom kettős konzuli rendszere	47
A tudományok külhoni segítői a 18. században	50
V. fejezet	
Dr. Csorba László – Dr. Kulcsár Krisztina:	
Az Osztrák–Magyar Monarchia tiszteletbeli konzuli rendszere	51
Az Osztrák–Magyar Monarchia tiszteletbeli konzuljai a nagyvilágban.....	53
Magyarországi és erdélyi protestáns érdekvédelem a katolikus Bécsben	60
Egy francia márki titkos szolgálatai	61
Külügyi képviselő és konzulátusok 1850 után	63
A Keleti (Konzuli) Akadémia.....	65
A konzulok bíraskodási joga és a Konzuli Főtörvényszék.....	66
VI. fejezet	
Dr. Csorba László – Dr. Sáringer János – Dr. Szenté-Varga Mónika:	
Magyar királyi tiszteletbeli konzulok a 20. század első felében	69
Az önálló magyar külügyi igazgatás és a tiszteletbeli konzulok kinevezése.....	71

Sikeres átmenet Mexikóban	77
Magyarország tiszteletbeli konzuljai a két világháború között.....	80
Az egyiptomi példa.....	85

VII. fejezet

Bubik Gyöngyi – dr. Pintér István – Dr. Völgyesi Zoltán: A Szovjetunió árnyékában.....	87
A jaltai megállapodás következményei	89
A Szovjetunió árnyékában	91
Tiszteletbeli konzulok az 1945–1950 közötti időszakban.....	93
A szovjet birodalom megszilárdulása	96
A kereskedelmi kirendeltségi hálózat tevékenysége	97

VIII. fejezet

Bubik Gyöngyi – dr. Pintér István: A tiszteletbeli konzuli rendszer újjáépítése.....	103
A szovjet birodalom összeomlása.....	105
A tiszteletbeli konzuli tevékenység szabályozása	112
A Magyarországra akkreditált tiszteletbeli konzuli testület 2020 végén.....	114
Magyarország tiszteletbeli konzuli tisztviselői.....	117
A tiszteletbeli konzuli tisztviselők elismerése	122

IX. fejezet

Dr. Balogh János Mátyás – Bubik Gyöngyi – Dr. Fiziker Róbert –	
Dr. Kulcsár Krisztina – dr. Pintér István – Dr. Szenté-Varga Mónika: Példaképeink.....	123
Nagy elődök.....	125
Életutak.....	131

Köszönetnyilvánítás	146
----------------------------------	------------

FÜGGELÉK	147
-----------------------	------------

- Ábrajegyzék
- A tiszteletbeli konzuli világtalálkozók képei 1996-2013 (időrendben)

A TISZTELETBELI KONZULI TISZTVISELŐK ELISMERÉSE

A magyar külügyminiszter által kinevezett és a magyar állampolgárok védelméért megszakítás nélkül tíz éve eredményesen tevékenykedő tiszteletbeli konzuli tisztviselő, továbbá a magyar állampolgárok érdekében kimagasló tettet végrehajtó magyar tiszteletbeli vagy hivatásos konzuli tisztviselő számára volt adományozható a 2004–2014 között létezett *Pro Auxilio Civium Hungarorum* („A magyar polgárok védelméért”) emlékplakett. A jelenleg hivatalban lévő tiszteletbeli konzulok közül harminckilencen rendelkeznek ezzel. Speciális elismerés hiányában gyakori a tiszteletbeli konzuli tisztviselők állami kitüntetésre való felterjesztése. A jelenlegi tiszteletbeli konzuli tisztviselők mintegy harmada részesült már magyar állami kitüntetésben.

IX. FEJEZET

Példaképeink

DR. BALOGH JÁNOS MÁTYÁS – BUBIK GYÖNGYI – DR. FIZIKER RÓBERT –
DR. KULCSÁR KRISZTINA – DR. PINTÉR ISTVÁN –
DR. SZENTE-VARGA MÓNICA

Nagy elődök

Életutak

A MAGYAR ÉRDEMREND LOVAGKERESZTJE, A MAGYAR ÁLLAM ÁLTAL ADO MÁNYOZHATÓ LEGMAGASABB KITÜNTETÉSNEK, A MAGYAR ÉRDEMRENDNEK AZ OSZTÁLYA. KIVÁLTSÁG AZ ADO MÁNYOZÁSSAL NEM JÁR.

NAGY ELŐDÖK

Atiszteletbeli konzulok elődei már az ókortól kezdve saját vagyonuk terhére segítettek az utazókon. Akár úgy, hogy tanácsadási vagy jogi segítséget nyújtottak adásvételi ügyekben, akár úgy, hogy a távolsági (mai szóhasználattal kül-) kereskedelembe résztvevőket támogatták. Évszázadokon keresztül bíróként is működtek, és egyes kikötőkben a hajósok által behurcolt járványok lokalizálására is ügyeltek. Mindezek felül számtalan tiszteletbeli konzul **karitatív és jószolgálati** tevékenységet is végzett. Ezek feltárása, illusztrálása azonban komoly próbatételt jelent, hiszen – főként a régebbi korok tekintetében – az erre vonatkozó információk, iratok hiányosak, nehezen felkutathatók. Több esetben azt is látjuk, hogy a tiszteletbeli konzul nem hivatkozott nemes cselekedeteivel, csupán megelégedett azzal a jó érzéssel, hogy pártfogásába vehetett másokat. **Kiemelkedő szakmai eredményeikkel vagy emberi tartsukkal** kerültek be azok közé, akiknek példáját követendőnek tartjuk.

E kiválóságok bemutatásával egyben abbéli szándékunkat is kifejezzük, hogy a jövőben szeretnénk összegyűjteni a még fellelhető, a Magyarországhoz kötődő tiszteletbeli konzulokra, illetve az általuk végzett jószolgálati tevékenységekre vonatkozó adatokat.

Élen jár az a példamutató konzul, kinek az 1902. évi adományozó tevékenységéről szóló beszámolót a Néprajzi Múzeum gyűjteményeit ismertető kiadványban fedeztük fel. **Karl WAHLE**, az Osztrák–Magyar Monarchia Costa Rica-i tiszteletbeli konzulja, és az volt a kívánsága, hogy az általa a K. u. K. Külügyminisztériumnak küldött tárgyak negyedrésze, azaz 103 régészeti lelet Budapestre kerüljön. A Néprajzi Múzeum Amerika-gyűjteményének leírása szerint:

A gyűjtemény pontos származása mind a mai napig nem teljesen tisztázott, ugyanis míg a Néprajzi Múzeumba került tárgyakat kolumbiaiként leltározták be, addig a Museum für Völkerkunde-ban őrzött leletek Costa Rica-i tárgyként szerepelnek a leltárkönyvben. A bizonytalanság forrása talán az lehet, hogy mindkét országban található a tárgyak eredetihelyeként megjelölt Cartago nevű város, s míg Bécsben minden bizonnyal a diplomata állomáshelye szerint leltározták be a tárgyakat, addig Budapesten esetleg más adatok birtokában. Erre utalhat Jankó János 1902. május 5-i levele: „a gyűjtemény a dél-amerikai Columbia államban levő Cartago vidékén végzett ásatásokból származik”, továbbá Bátty azon állítása, hogy a gyűjtemény a Cauca folyó völgyében fekvő Cartago városa körüli ásatások során került napvilágra.

Wahle konzul ajándéka (cartagói edények, Lacroix, Baroncelli, Hernandy, Stancari és Miranda gyűjtéséből) Franz Heger (osztrák etnológus, a Természettudományi Múzeum antropológiai-néprajzi osztályának igazgatója) közvetítésével érkezett Budapestre. (Ezek felül a bécsi Museum für Völkerkunde-ba 347 tárgy jutott.) A számos költözés során a tárgye gyűjtés jelentős része sajnálatos módon elveszett, ám 1996-ban a Nemzeti Múzeumban történt raktárrendezéskor négy edény megkerült, amiket aztán visszajuttattak a Néprajzi Múzeumba.

Egy doktori dolgozatban olvashatunk **Cornelius GERTZ** (1867–1944) magyar királyi tiszteletbeli főkonzulról, aki az Osztrák–Magyar Monarchia 1918-as felbomlása után a Mexicói Magyar Segítő Egyesület támogatásával lépett e tisztségre.

Gertz bőkezűen támogatta a Club Pannoniát, amely a mexikói magyarokat próbálta összefogni, állampolgárságtól függetlenül. Végül az általa vezetett konzulátust az Amerikai Egyesült Államoknak küldött magyar hadüzenetet követően, 1941. december 24-én a mexikói hatóságok zárták be. Ez egyben azt is jelentette, hogy Gertz kényszernyugdíjazásával eltűnt az a személy, aki biztos pontot, kontinuitást jelentett a mexikói magyarok számára, aki mind a Monarchiának, mind az önálló Magyar Királyságnak tiszteletbeli konzulja volt.

CORNELIUS GERTZ A MEXICÓI MAGYAR SEGÍTŐ EGYESÜLET ÜLÉSÉN

Hírvételekkel

Gertz Cornelius Leonido magyar tb. Főkonzulától
és ezen állás elfogadása céljából mála, a mexikói
összes magyarok megbízása alapján megjelent magyar
küldöttségről névszerint:

1. Vajdovits László, 2. Paczka László, 3. Gertz Cornelius
4. Faras Ignác, 5. Mexicói Magyar Segítő Egyesület elnöke
6. Wemeth József, 7. Péter Antal, 8. Beleg József, 9. Schwartz Imre
10. Dalma Rózsó, 11. Hely Frigyes, 12. Beleg László, 13. Rada Henrik

A fentnevezett levél és ez oldalon megnevezett ügyekről
nem-dy aranyasságát hitelesítve.

Mexico 1925. évi Február 12-én

Péter Antal
titkár 1106-33t

ORSZAGOS LEVÉLTÁR
K szekció

Faras
elnök 1024

DE MEXICO
MAGYAR
SEGÍTŐ
EGYESÜLET

MEXICÓI MAGYAR KÖR
CÍRCULO MAGYAR DE MEXICO
MEXICO, D. F. — MESONES 25 — ERIC. 2-85-77

330

A nagyméltóságú

magyar kir. Külügyminiszter Urnak,

Budapest.

Kegyelmes Ur:

Alulírottak, mint a Mexicóban élő magyar kolónia tagjai erkölcsi köteleességet teljesítünk, amidőn Nagyméltóságod tudomására hozzuk GERTZ KORNÉL magy. kir. tb. főkonzul urnak a magyar érdekek itteni képviselésében szerzett érdemeit.

GERTZ KORNÉL főkonzul ur erkölcsi és anyagi támogatásával tudtuk elérni azt, hogy az itt, eddig szétszórta élő magyarok egy erős egyesületbe tömörülhettek a magyar nyelv ápolására, a magyar érzés ébrentartására. Nevezett nem csak kötelességét teljesítő tisztviselő, hanem az új országban, a kezdet nehézségeivel küzdő magyaroknak barátja és támogatója.

Hat évi, ügyeinket lelkesen felkaroló működésének szerény elismerése képen kolóniánk az ez évi március 15.-e megünneplésének keretében egy oklevelet adott át a Főkonzul urnak, melynek másolatát batrak vagyunk Nagyméltóságodnak idezárva tisztelettel felterjeszteni.

Megragadva ezen alkalmat alázatosan kérjük Nagyméltóságodat, mint államunk legfőbb külügyi képviselőjét, méltóztassék módot találni arra, hogy GERTZ KORNÉL m. k. tb. főkonzul, önzetlen, nemes szolgálataiért hivatalos helyről is elismerést nyerjen.

Tiszteletteljes kérésünk megismétlése mellett vagyunk Nagyméltóságod alázatos szolgálói:

A Mexicói Magyar Egyesület vezetősége nevében,

Wagner Károly
alelnök

Fanyó István
titkár.

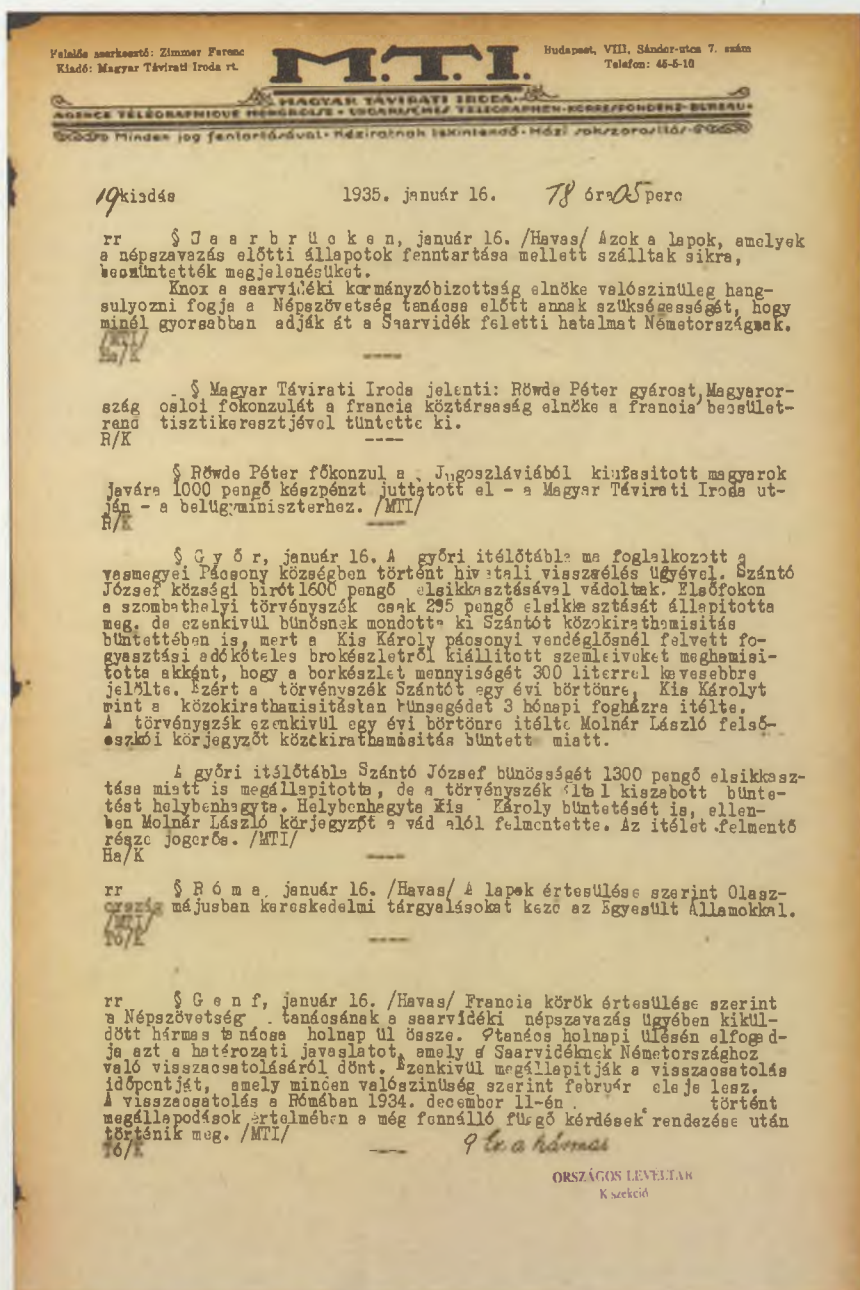
Wagner Károly
alelnök

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR
K. szekció

Mexico D. F. 1931 július hó 16. -án

A Durham Egyetem **Konzuli képviseltek Britanniában** című tanulmánya és a Wikipédia adatainak összevetése során bukkantunk rá, hogy a bankár Rothschild család különböző tagjai évtizedekig Ausztria és Magyarország, majd az Osztrák–Magyar Monarchia tiszteletbeli főkonzuljaiként is munkálkodtak. A párizsi tiszteletbeli főkonzul, **James Mayer de ROTHSCCHILD** (1792–1868) – akit fia, Gustave de Rothschild (1829–1911) követett ebben a beosztásban – Párizsban zsidó kórházat alapított és működtetett, melyet az első világháború idején megnyitottak minden szenvedő számára.

A további példaképek adatainak felkutatásában megbízható forrást jelentenek a különböző hivatalos értesítők. A Magyar Távirati Iroda 1935. január hó 16. napi hírei szerint **Peter Mathias Bretanus Olsen RØWDE** (1876–1955) norvég gyáros, oslói magyar királyi tiszteletbeli főkonzul 1000 pengőt adományozott a Jugoszláviából kiutasított magyarok javára. Az eset külön érdekessége, hogy ugyanebből az értesítőtől tudta meg a közvélemény azt is, hogy „Røwde Péter gyárost, Magyarország oslói főkonzulát a francia köztársaság elnöke a francia becsületrend tisztikeresztjével tüntette ki”.

Számos alkalommal szervezett magánjellegű, illetve a Vöröskereszt által lebonyolított jótékonyági akciókat, többször jelentős pénzüsségeket adományozott a történelmi Magyarország hátrányos helyzetű lakosságának. Rá vonatkozó adatokat a külügyi levéltári anyagon kívül a Magyar Távirati Iroda más anyagaiban, illetve a Miniszterelnökségi Levéltár *Minisztertanácsi jegyzőkönyvek (1867–1944)* iratai között is találtunk.

Példaképeink sorában **Yrjö LIIPOLA**, azaz **Liipola György** (1881–1971), a Magyar Királyság finnországi tiszteletbeli főkonzulja is szerepel, aki szobrászművészként is jelentős mértékben hozzájárult a magyar–finn kulturális és gazdasági együttműködés fejlődéséhez.

Liipola 1925 és 1934 között budapesti finn alkonzulként, majd konzulként sokat tett a két nép közötti kapcsolatok fejlesztéséért. A finn politikai napilapokat állandó levelezőként tudósította a magyarországi viszonyokról, segélyakciókat szervezett az éhező magyar gyermekek javára.

Hazaköltözése után magyar királyi tiszteletbeli főkonzullá nevezték ki. Magyarországnak Finnországgal elsősorban kulturális kapcsolatai voltak számottevőek, s bár a külügyminisztériumi előterjesztés szerint „közgazdasági téren működő urakat szoktak konzuli címeikkel kitüntetni”, erre a feladatra egy „kimagaslóan alkalmas személyiséget”, a Finn Képzőművészek Szövetségének elnökét sikerült megnyerni.

A két világháború közötti időszak magyar tiszteletbeli konzuljai közül a legismertebb minden bizonnyal **HUDEC (Hugyecz) László** (1893–1958). Korának kiemelkedő, városarculatot meghatározó épületeket tervező építész 1943 és 1945 között töltötte be a tisztséget Sanghajban.

1941-től a sanghaji Magyar Egyesület elnöke. E szervezet a segélyezési tevékenysége mellett informálisan érdekvédelemmel is foglalkozott, melynek során közvetített a hatóságok és a helyi magyarok között.

Hudec Lászlót 1942 őszén nevezték ki tiszteletbeli konzulnak, a néhány hónappal később megnyíló konzulátus helyisége (akárcsak az egyesületé) az építész irodájában kapott helyet. A sanghaji tiszteletbeli konzulátusnak igen jelentős ügyfélforgalma volt a japánok által megszállt, kaotikussá vált városban, nagy számban állított ki igazolásokat és személyi okmányokat. Hudec remélte, hogy hivatala idővel főkonzulátusi szintre emelkedik, de erre végül nem került sor.

Dr. ZSIGMOND András (1935) 1993–2018 között liverpooli tiszteletbeli konzul, aki Észak-Angliában igen köztiszteletben álló személy. Kitűnő kapcsolatokkal rendelkezik, nemcsak az orvosi szakmában, hanem a térség politikai, kulturális és egyetemi köreiben is. Egyetemi ösztöndíjak szerzésében, diákcserék, kultúrkapcsolatok és sporttevékenységek megszervezésében, az erdélyi magyarok megsegítésében vállalt és vállalt ma is meghatározó szerepet.

A jelen keretek között nem mellőzhetjük néhány, ma is aktív tiszteletbeli konzul bemutatását. **Erdoğan ERKEN** (1938) Magyarország tekirdaği (rodostói) tiszteletbeli konzulja a Rodostó és magyar testvérvárosai között megvalósuló kulturális és egyéb programok előkészítésében és lebonyolításában rendszeresen részt vesz csakúgy, mint a Rodostóban fél évszázados hagyományokra visszatekintő Cseresznye Fesztivál és az annak keretében több mint egy évtizede megvalósuló Magyar Napok megrendezésében. Érdemei közé tartozik Rodostóban és környékén II. Rákóczi Ferenc, Mikes Kelemen és a bujdosók kultuszának és emlékeinek (Rákóczi Múzeum, Mikes Kelemen utca, Szabadság Park II. Rákóczi Ferenc szobrával és a Mikes Kelemen Park) fenntartása és ápolása.

Magyarország grazi tiszteletbeli konzulja, **Rudolf ROTH** (1948), aki folyamatosan szponzorálja a stájerországi magyar kulturális és kiállítási eseményeket. Saját vagyonából ösztöndíjat alapítva eddig több mint háromszázezer euró értékben segített mintegy kétszáz, Stájerországban tanuló magyar diákot. Gyűjtést szervezett a devecseri vörösiszap-katasztrófa következményeinek felszámolásáért, amelynek eredményeként egy óvoda is felépült.

ÉLETUTAK

PETER MATHIAS BRETANUS OLSEN RØWDE

(1876–1955)

norvég gyáros, magyar királyi tiszteletbeli főkonzul

Norvég üzletember, iparmágnás; nevéhez fűződik a Viking gumicsizma és gumiabroncs gyártása. 1900-ban alapította meg a Røwde & Co nagykereskedelmi vállalatot, amely textíliák és ruházati cikkek forgalmazásával foglalkozott. 1906-ban kezdte meg működését a Viking Gummivarefabrik nevű cége. A gyárat többször is tűzkár érte, végül 1920-ban Askim városába költöztette vállalkozását, ahol 1931-ben beindult az autógumik gyártása. Az askimi gyár bővítésén túl megvásárolta a Den Norske Kalosje- og Gummivarefabrikot és 1938-ban a Vestlandske Gummivarefabrikot, így az ország egyik legnagyobb ipari gyárközpontját hozta létre. 26000 négyzetméteren 1100 munkást foglalkoztatott. Kitűnő érzéke volt a marketinghez és a reklámfogásokhoz. Røwde 1955-ben bekövetkezett haláláig vezette a gyárat.

ASKIM GUMMIVAREFABRIK, 1929

Peter Mathias Bretanus Olsen Røwde 1926-ban magyar konzul, majd 1928 és 1947 között Magyarország norvégiai tiszteletbeli főkonzulja volt. Nem csak nagyszerű üzleti érzékéről volt híres, jó szervező-képességét, agilitását a magyar–norvég kapcsolatok felvirágoztatásában is kamatoztatta. Számos kulturális eseményt szervezett mind Magyarországon, mind Norvégiában. Ezek közül mindenképpen említésre méltó az Oslóban 1929 januárjában megrendezett magyar képzőművészeti kiállítás, amit VII. Haakon norvég uralkodó nyitott meg, és ahol 352 műtárgyat állítottak ki. Kortárs művészek mellett Munkácsy Mihály, Szinyei Merse Pál és Pál István festményeit is megtekinthették a látogatók. Két évvel később Budapesten, a Nemzeti Szalonban nyílt lehetőség 160 norvég műalkotás bemutatására.

Feleségével, Ragnával együtt közösségi házat vezetett az akkori Akerben, a Voksenkollenen található 1000 m² nagyságú Voksenhus villában, ahol a magyar előkelőségek norvég művészekkel, tudósokkal és nagykereskedőkkel is találkozhattak. Számos alkalommal szervezett magánjellegű, illetve a Vöröskereszt által lebonyolított jótékonyági akciókat, többször jelentős pénzüsségeket adományozott a történelmi Magyarország hátrányos helyzetű lakosságának.

Røwde sokszor látott vendégül magyar delegációt, és figyelmessége mindig kiterjedt a legapróbb részletekre. Vendégeinek gyakran szolgáltatott magyar zenét, az étkezésekhez magyar borokat kínált. 1938-ban jelent meg *Ungarn igår, idag og imorgen* című könyve, mely „... gazdagon illusztrált, ízléses kiállítású könyv, valósággal hézagpótló szerepet tölt be az idegennyelvű irodalomban, mert rövid, de mégis szemléltető formában számol be Magyarország múltjáról, törekvéseiről és célkitűzéseiről”.

Több tanulmánya jelent meg Magyarországról a norvég sajtóban; például 1936-ban II. Rákóczi Ferencről írt a *Nationen* újság olvasói számára. Szent Erzsébetről és az Árpád-házi királyok palotájáról értekezett, valamint Bartók és Kodály zenei munkásságával is megismertette a norvég olvasóközönséget.

Nevéhez fűződik az 1939-ben megrendezett, Oslóból induló és Askimig vezető „a világ legnagyobb autóversenye”, valamint a Rally Viking az 1950-es években.

Røwde aktívan közreműködött a magyar–norvég kereskedelmi szerződés 1946 augusztusában történő megkötésének előkészítésében is. 1948-ban egészségi állapotára hivatkozva lemondott tiszteletbeli főkonzuli címéről, majd a magyar kormány az 5789/1948. M.E.I. határozattal felmentette az oslói tiszteletbeli főkonzuli tisztség alól. Munkásságát Magyarország a II. osztályú **Magyar Érdemkereszt**, valamint a **Magyar Vöröskereszt Érdemkereszt** kitüntetések adományozásával hálálta meg.

PETER MATHIAS RØWDE EMLÉKMŰVE A GYÁRA ELŐTT

YRJÖ LIIPOLA (LIIPOLA GYÖRGY)

(1881–1971)

finn szobrászművész, magyar királyi tiszteletbeli konzul

YRJÖ LIIPOLA ÉS FELESÉGE

A cári Oroszországhoz tartozó, 1899-ben autonómiájától megfosztott Finn Nagyhercegségből elmenekült Liipola 1904-től élt Magyarországon. A Turkuhoz közeli Koski Tl településen született Liipola firenzei tanulmányútja során ismerkedett meg Károlyfalvi-Kraft Károly festőművésszel, aki a hazai művészeti élet kedvező légkörével csábította Budapestre. A Helsinki Egyetem Suomen Laulu nevű kórusának kísérettagjaként 1906-ban Pécsen ismerkedett meg Foerster Marával, akit 1910-ben feleségül vett.

Liipola a tehetséges, fiatal Kallós Ede szobrászművész tanítványa lett, és modellt is állt mesterének. A budapesti Vörösmarty-szoborcsoporthoz a jövőbe tekintő zászlóvivőnek kölcsönözte arcvonásait, erre egy kétnyelvű emléktábla is emlékeztet a szobor talapzatánál.

A finn művész – többek között Vikár Béla etnográfus, a Kalevala fordítója és Koronghy Lippich Elek költő, a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium művészeti osztályvezetője pártfogását elnyerve – dolgozott Stróbl Alajos és Zala György műhelyében is, majd saját műtermet nyitott. A Japán Kávéház híres művész-asztalánál is gyakran megfordult. 1906 nyarán felejthetetlen hónapokat töltött a szolnoki művésztelepen, illetve művésztársaival Stögermayer Antal legendás Aranylakat vendéglőjében. Az 1909-es velencei bienálén Liipola György néven állított ki, Ferenc József is vásárolt tőle. Tárlatai közül az 1925-ben megrendezett volt a legsikeresebb. Műveinek jelentős részét hazánkban készítette.

Az első világháború után sűrűn látogatott az időközben függetlenné vált Finnországba. majd végleges hazatelepülése után, 1936. július 28-án magyar királyi tiszteletbeli főkonzullá nevezték ki, tekintettel azonban arra, hogy Finnország területén a konzuli teendőket a követség végezte, konzuli hatáskör nélkül.

Alkalmaztatási okiratot sem adtak ki részére, a helsinki magyar királyi követség informátoraként, tanácsadójaként működött. Ezt a tisztségét Liipola 1937. június 21-ig – vidékre költözése és egyéb elfoglaltságai miatt, saját kérésére történt felmentéséig – töltötte be.

Ő fordította finn nyelvre Gárdonyi Géza *Egri csillagok*, Móricz Zsigmond *Légy jó mindhalálig!* és Szabó Dezső *Elsodort falu* című művét. 1934 novemberében *Aurinkoista Unkaria* (Napfényes Magyarország) címmel megjelent visszaemlékezései szerint sokkal több barátja volt Magyarországon, mint bármikor szülőhazájában. Horthy Miklós kormányzó 1935-ben a **Magyar Érdemrend** tisztikeresztje kitüntetését adományozta Liipolának.

Liipola gazdag életművéből szülőhelyén nyílt kiállítás, illetve az iszkaszentgyörgyi Amadé–Bajzáth–Pappenheim-kastélyban (ide költözött a budapesti finn képviselet 1944-ben) állandó tárlat ad ízelítőt. Emellett síremlékek, köztéri szobrok, kispasztikák és grafikák alkotójaként ismert. Hosszú életében végig azért fáradozott, hogy finn honfitársai jobban megismerjék második hazáját, Magyarországot.

YRJÖ LIIPOLA ARCVONÁSAI A BUDAPESTI VÖRÖSMARTY-SZOBORCSOPORT ZÁSZLÓVIVŐ ALAKJÁN

HUDEC LÁSZLÓ

(1893–1958)

sztrárépítész, magyar királyi tiszteletbeli konzul

Az első sanghaji magyarok – az első világháború után, néhány úttörőt követve – orosz hadifogságból szabadulva érkeztek és telepedtek le a világ második legnagyobb kikötőjében. Legtöbben az 1930-as években vándoroltak ki a jobb megélhetés reményében, illetve az üldöztetés elől menekülve: orvosok, mérnökök, gépészek, kereskedők, vendéglátósok, zenészek. Az 1940-es évekre már mintegy kétszáz főre rúgó sanghaji magyar kolónia a legnépesebb és a legfontosabb magyar diaszpóra volt Ázsiában. Érdekképviselőiket az első világháború végétől a helyi holland, majd (1940 és 1943 között) az olasz főkonzulátus látta el.

A magyar külügyi igazgatás már 1923-tól tervezte egy tiszteletbeli konzulátus felállítását Sanghajban, ám a kínai kormány ellenkezése miatt hamarosan letett róla. Ennek ellenére a konzulnak kiszemelt Komor Pál, a helyi magyar közösség doyenje, afféle „árnyék” tiszteletbeli konzulként másfél évtizeden keresztül eljár honfitársai segítségével, tájékoztatásában, a holland főkonzulátussal való kapcsolattartásban.

A sanghaji magyar királyi tiszteletbeli konzulátus végül 1943 januárjában nyílt meg, élén Hudec Lászlóval, akinek neve már 1929-ben is felmerült mint tiszteletbelikonzul-jelölt. Hudec (Hugyecz) László Ede 1893-ban született Besztercebányán, építészmérnöki tanulmányait Budapesten végezte el. A világháború kitörése után besorozták, 1916-ban orosz fogságba esett, innen szökött Kínába két évvel később. Sanghajba 1918 novemberében érkezett, ahol egy amerikai építész irodájában helyezkedett el. A gyorsan ismertté váló Hudec 1925-ben nyitotta meg saját irodáját. Számítalan jelentős épület tervezése fűződik nevéhez a városban. A nemzetközi hírnév építész talán legnevezetesebb munkája az 1931 és 1934 között épült, sokáig Ázsia legmagasabb épületének számító, art deco stílusú Park Hotel a város szimbólumává vált.

MAGYAR KIRÁLYI KÖVETSÉG
LÉGATION ROYALE DE HONGRIE

Tókió, 1943. augusztus 21.

K - 358/1 943

Tárgy: Sanghái m.kir. tb. konzulátus átalakítása főkonzulátussá.

Melléklet: 1 db.

Csalóltan tisztelettel felterjesztem a sanghái m.kir. konzul fenti tárgyban hozzám intézett kérését, amelyet tekintélyokorból a magam részéről is teljes mértékben indokoltnak talállok. Míg egyfelől a jövő év elején Sanghájban felállított tb. konzulátusunk a jelenlegi rendkívüli helyzet folytán a magyar érdek képviselésében nagyon intenzív munkát kénytelen végezni, másfelől e tényleges hivatalnak is becsületére váló hatalmas munkában folytonos akadályokat jelent, hogy státusa folytán nem bír megfelelő tekintéllyel fellépni, mert egyetlen konzulátus Sanghájban, ahol még egészen kis államoknak is (pl. Dániának, Finnországnak) mind főkonzulátusai vannak.

További ok a tb. konzulátus főkonzulátussá emelésére, hogy a kínai helyzet folytán elkerülhetetlen lesz rövidesen pekingi vagy tiencini székhellyel Északkina számára külön tb. konzulátus létesítése, minthogy a tapasztalat szerint a japáni megszállással kapcsolatos körülmények miatt Északkina teljesen önálló életet él, politikai és pénzügyi különállósággal, úgyhogy az ott élő nagyszámú magyarság ügyeit Sanghájból intézni, külön helyi szerv nélkül lehetetlen. Ennek az új magyar tb. konzulátusnak pedig gyakorlati és elvi szempontból a sanghái főkonzulátus alá kellene tartoznia.

Nagysalótság
Gyocsy Jenő
m.kir. külügyminiszter urnak,
B u d a p e s t .

OSZL. MINISZTER

X. 10. 10.

K 105-74

202

Még hozzáfűzhetem, hogy Hudec László tb. konzul teljes mértékben beváltotta a megbízásához fűzött reményeket. Idejét szinte teljesen csak a konzulátusnak szenteli és mint-hogy Sanghájban kétszáznál több magyar állampolgár él, a hivatal ügyforgalma rendkívüli méreteket öltött. Az iktatott ügyiratok száma már meghaladta az ezret. Rendkívül sokszor volt és van személyes közbelépésre szükség a japáni és kínai hatóságoknál és Hudec konzul részben régi kitűnő összeköttetéseivel, részben tapintatával és ügyes fellépésével rendszerint eredményt tudott elérni.

Az elmondott okokból a magam részéről is melegen támogatom a konzulátus főkonzulátussá emelésére vonatkozó javaslatot és kérem annak a lehetőség szerint mielőbbi teljesítését.

stg
m.kir. követ.

KÜLUGYV. ÉRT. M.	
1946. V.	4
2727	X-46
Meléklet	1

Takács

V. H. aa

HUDEC LÁSZLÓ ELŐLEPTETÉSI JAVASLATA TISZTELETBELI FŐKONZULLÁ

A SANGHAJI GRAND THEATRE MOZI ÉS A PARK HOTEL

A tekintélyes vagyonnal és magas szintű kapcsolatokkal rendelkező, csehszlovák Hudec magyar állampolgársága 1940 végére rendeződött. Sanghajban a Magyar Segélyegylet helyébe lépő **Magyar Egyesület** alapító elnöke lett. Az egyesület a világháborút követő évek bizonytalan diplomáciai helyzetében is ellátta a **magyarok képviseletét** a térségben, noha nem volt kapcsolata sem a Külügyminisztériummal, sem az eredetileg felettes tokiói magyar követséggel.

A háború folytán teljesen elszigetelt hivatal 1945 májusában – japán nyomásra – szüntette be tevékenységét, ügykörét a Magyar Egyesületre ruházta, amelyet akkor már ismét Hudec vezetett. A Kínát 1948-ban elhagyni kényszerült Hudec László 1958-ban halt meg Berkeleyben, az Egyesült Államokban. Az építész és tiszteletbeli konzul emlékét máig őrzi és ápolja mind Sanghaj városa, mind Magyarország Főkonzulátusa.

DR. ZSIGMOND ANDRÁS

(1935)

orvos, 1993–2018 között liverpooli tiszteletbeli konzul

Zsigmond András 1935. november 17-én született Nyárádszentlászlón, erdélyi nemesi család leszármazottjaként, majd a család a Tolna megyei Gyöngön telepedett le. 1954-ben felvételt nyert a Pécsi Orvostudományi Egyetemre, ahol az első két évfolyamot elvégezte. Az **1956-os forradalom** idején aktív politikai szerepet vállalt, a *Szabad Pécsi Egyetem* című hetilap munkatársa lett. 1957. január elején Ausztriába, onnan az Egyesült Királyságba menekült, ahol rövid ideig szénbányász inasként dolgozott.

Ezt követően folytathatta tanulmányait a liverpooli egyetem orvostudományi karán, ahol 1962-ben szerzett diplomát. Foglalkozás-egészségügyi szakvizsgát tett, s többek között a General Motors orvosa lett. 1992-ben a Liverpooli Orvostanhallgatók Társaságának tiszteletbeli elnökévé, 1993-ban a helyi **Orvosi Kamara** elnökévé választották. 1995/96-ban a Liverpool Medical Institution elnöke volt.

Mindig is büszke volt magyarságára; előadásokat szervezett, hogy a liverpooli fiatalságot megismertesse a magyarországi 1956-os forradalom eseményeivel. A müncheni székhelyű **Vitézi Rend**, majd a **Szent László Társaság** lovaggá ütötte. Észak-Angliában széles körben ismert, köztiszteletben álló személy, aki kitűnő kapcsolatokkal rendelkezik a mai napig nemcsak az orvosi szakmában, hanem a térség politikai, kulturális és egyetemi köreiben is.

Különösen az egyetemi ösztöndíjak, diákcserék, kulturális és sportkapcsolatok szervezésében, **az erdélyi magyarok megsegítésében** vállal kiemelkedő szerepet. Nevéhez fűződik az 1967-es liverpooli jótekonysági mérkőzés megszervezése, ahol játékaival Puskás Ferenc adományokat segített gyűjteni a helyi Bankfield House közösségi centrum javára. Az eseményre emlékeztető Puskás-plakett az egykori Holly Park területén található.

Az opera különösen közel áll a szívéhez, amatőr operaénekesként maga is többször fellépett. 2015-től a liverpooli Opera 4 Seasons tiszteletbeli elnöke.

A KOSSUTH-EMLÉKTÁBLA AVATÁSA LIVERPOOLBAN

Zsigmond András hazánk liverpooli tiszteletbeli konzuljaként negyedszázadon át fontos szerepet játszott a magyar–brit társadalmi, üzleti és kulturális kapcsolatrendszer bővítésében, képviselte és szolgálta az észak-angliai magyarságot. 2003 és 2005 között a **Liverpooli Konzuli Testület elnökeként** is tevékenykedett. Az angol–magyar kapcsolatok fejlesztéséért 1991-ben az **1956-os Emlékermet**, 1996-ban a **Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjét** vehette át. Tiszteletbeli konzuli tevékenysége elismeréseként 2018-ban megkapta a **Magyar Érdemrend tisztikeresztje** kitüntetést.

SZIJJÁRTÓ PÉTER KÜLÜGYMINISZTER KITÜNTETÉST AD ÁT ZSIGMOND ANDRÁS RÉSZÉRE
2018. DECEMBER 13-ÁN A MANCHESTERI FŐKONZULÁTUS MEGNYITÁSAKOR.

ERDOĞAN ERKEN

(1938)

Magyarország tekirdaği (rodostói) tiszteletbeli konzulja

A Bilecik tartományban levő Gölpazariban született. Alsó- és középfokú tanulmányai elvégzése után, 1960-ban töltötte le katonai szolgálatát. 1962-től 17 éven át dolgozott a **Singer cégnél** felügyelőként. Később saját üzleti vállalkozást kezdett feleségével, Nursen Erkennel együtt. Márkaképviselési, nagykereskedelmi munkájából 1994-ben vonult vissza.

Tiszteletbeli konzuli tevékenységét ténylegesen 1989-ben kezdte; kinevezési okirata 1990. június 19. napján kelt, s ettől kezdve a Magyar Köztársaság (2012. január 1-jétől Magyarország) tiszteletbeli konzulja, Törökországban Tekirdağ, Edirne és Kırklareli tartományokra kiterjedő konzuli kerülettel. **Magyarország legelső tiszteletbeli konzuljai között** szerepel, akik e minőségükben képviselik az országot külföldön. Azonban kinevezését már hosszú évekkel megelőzően önzetlenül segítette a – főként a Rákóczi Múzeum miatt – Rodostóba látogató magyar turistákat.

ORBÁN VIKTOR MINISZTERELNÖK LÁTOGATÁSA A RÁKÓCZI-EMLEKHÁZBAN, 2000

Szoros kapcsolatot ápol a rodostói Török–Magyar Baráti Társasággal, a város és a tartomány vezetésével és magyarországi intézményekkel, szervezetekkel, különösképpen a budapesti Magyar–Török Baráti Társasággal és Rodostó (Tekirdağ) **magyarországi testvérvárosainak (Kecskemét és Sárospatak) vezetésével**, kulturális egyesületeivel és egyéb köreivel. Érdemei közé tartozik többek között a Magyar Tudományos Akadémia, a budapesti Magyar–Török Baráti Társaság, a rodostói Török–Magyar Baráti Társaság és Rodostó város által közösen szervezett, az *Ismeretlen Mikes* című tudományos szimpózium előkészítésében és eredményes lebonyolításában való részvétel.

A SZIGETVÁRI MAGYAR–TÖRÖK BARÁTSÁG PARKBAN

Erdogan Erken tevékenységét a magyar állam több ízben kitüntetésekkel méltányolta. 1990-ben a **Pro Cultura Hungarica** emlékplakettet, 1996-ban a **Magyar Arany Érdemkeresztet**, 2003-ban a tiszteletbeli konzulok számára adományozható **Pro auxilio civium Hungarorum** díjat, majd 2012-ben a **Magyar Érdemrend Tisztikeresztje** kitüntetést kapta meg. Átvehette a testvérvárosok, azaz **Kecskemét és Sárospatak díszpolgári címét** jelképező kulcsokat is. Tiszteletbeli konzuli megbízatása 25. évében, 2015 augusztusában a köztársasági elnök a **Magyar Érdemrend Középkeresztjét** adományozta részére.

SZILI KATALINNAL, AZ ORSZÁGGYŰLÉS ELNÖKÉVEL, 2008

RUDOLF ROTH

(1948)

Magyarország grazi tiszteletbeli konzulja

Rudolf Roth hazánk stájerországi tiszteletbeli konzulja, aki a Roth cégcsoport vezetőjeként fontos szereplője az osztrák gazdasági életnek, továbbá 1993 óta kiemelkedő színvonalon látja el tiszteletbeli konzuli feladatait. 28 éves munkássága alatt meghatározó személyiségként hozzájárult a **magyar–osztrák gazdasági kapcsolatok** erősítéséhez, illetőleg mai napig jelentős részt vállal a magyar vállalatok stájerországi tevékenységének segítésében.

Kitűnő kapcsolatokat ápol a tartományi gazdasági kamarával, az érdekképviselői szervezetekkel, és ezt felhasználja arra, hogy a magyar vállalatok osztrák piacra juthassanak, továbbá közreműködik a regionális üzleti, befektetési rendezvények szervezésében. Többek között a grazi őszi vásáron történő folyamatos, jelentős magyar jelenlét is részben munkájának köszönhető; 2006-ban a magyar pavilont Heinz Fischer osztrák államelnökkel együtt adta át. Komáromban 2008 áprilisában Franz Voves stájerországi tartományfőnök jelenlétében avatta fel a kiemelt gazdasági jelentőségű **biodízel-finomítót**. A Rossi Biofuel üzem Európa egyik legmodernebb biodízeltermelő egysége, és egyben remek példája a magyar–osztrák gazdasági kapcsolatoknak.

A kétoldalú kulturális és oktatási kapcsolatok ápolása és erősítése céljából Roth 1995-ben megalapította a *Forum Hungaricum* **ösztöndíj**át, amiből a grazi egyetemen tanuló mintegy száz magyar diák tanulmányát eddig több mint 100 000 euróval szponzorálta.

Roth aktívan részt vett az első nyugat-európai magyar felsőfokú intézmény 2006. szeptemberi ünnepélyes megnyitásának előkészítésében. A Kodolányi János Főiskola fürstenfeldi közép-európai centruma interkulturális képzést nyújt a magyar és a külföldi diákok számára, megteremtve az eltérő kultúrák közötti dialógus folytatásának feltételeit az egyesült Európában. A magyar kultúra és művészet ausztriai népszerűsítése érdekében Roth számos kiállítást, koncertet, előadást szervezett és szponzorált. Szerteágazó kulturális kapcsolatai révén több magyar szerző művét állíttatta színpadra, illetőleg lehetővé tette magyar színházak grazi fellépését is.

A tartományban működő magyar egyesületekkel kiváló kapcsolatokat ápol, munkájukat erkölcsileg és anyagilag jelentős mértékben támogatja. A magyar állampolgárok konzuli szolgáltatásokkal való szakszerű ellátása érdekében **tiszteletbeli konzuli hivatal**t működtet.

ÖSZTÖNDÍJAK ÁTADÁSA GRAZBAN

ÖSZTÖNDÍJASOK GRAZBAN